

ΕΚΛΕΚΤΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΗΣ Κ. ΚΟΜΟΡΕΥΣΚΑ

Ο ΜΠΑΤΣΟΣ

(Πελωνικό Διήγημα)

ΚΡΗ-άχρη στο χωριό, κοντά στα Ρωσοπολωνικά σύνορα, και στο καλύτερο νοικοκυρόσπιτο, ζούσε ένα ταιριαστό ζευγάρι Πολωνών χωρικών, λερασμένης ηλικίας παιδιά.

Ο γέρο Πολωνός ήταν ο δήμαρχος του χωριού αυτού, πλούσιος πολύ, άφεντάθρωπος με τα όλα του, άνοιχτόζαρκος και γενναίδοσος.

Η γυναίκα του, μιά αγαθή μεσόκοπη νοικοκυρά, είχε κι αυτή τα ίδια σπάνια χαρίσματα του συζύγου της, κι έτσι ζούσαν άγαπημένοι και σεβαστοί απ' όλους...

Η μοναχή τους έννοια ήταν η άποκατάστασι του μοναξικίου παιδιού τους, του Στένκα. Ολόξανθος και όμορφος λεβέντης, ό μοναχογιός τους αυτός, καβαλλάρης απ' τους λίγους, τραγουδιστής και χορευτής δεινός, ήταν τό καμιά τών γονιέων του κι ό μόνος στόχος τών βλεμμάτων τών χωρικών του χωριού...

Όλες ή λυγερές χλωμάτσες απ' τό καρδιοχτύπι τους στό διάβα του κι όλες τόν όνειρευόντουσαν γιά συζύγον τους. Μά έδώ ήταν ό κόσμος γιά τους άνήσυχους γονιούς του:

Ποιά απ' όλες θα ταιριάζε καλύτερα γιά νύφη τους και θάκανε τόν λατρευτό τους ναναζάχη, εύτυχισμένο;...

Δύσκολα, πολύ δύσκολα γι' αυτούς τά πράγματα!... Πολλές φορές στην τραπέζαρια του άρχοντικού τους έστηναν γευή συζήτηση — μανά και πατέρας — γιά τό ζήτημα αυτό, και διαρκώς λογόφερναν δίχως να βρίσκουν άχρη:

— Γιά σέψου, άντρα μου, και σύ, και πές μου κανένα κοριτσι κατάλληλο γιά τόν γυιό μας, έλεγε άμήχανα ή μανά στον πατέρα.

Κι εκείνος, ένύοντας έπίσης με άπορία τά γενίνα και την κούτρα του, λές κι ήθελε να κατεβάσει ιδέες, άπαντούσε στη συμβία του κι έναν τόνο στη φωνή του, γεμάτο δυσφορία:

— Τι να σου πώ, βρε γυναίκα... Τις ξερεεις όλες κι' εσύ... Νά, παραδειγματος χάριν, ή Νεντέλια, ή Άντα, ή Νατζέσδα, ή Σόνια, ή Νάδια κλπ. κλπ... Όλες φαίνονται στα μάτια του κόσμου φραγκοπαναγιές δίχως τάρι... Μά μέσα τους μπορεί να κρύβουν στοιγγιλάρικη ψυχή και νάνα καρακάξες του διαόλου... Μήπως ξερω κι' εγώ τί να σου πώ, βρε γυναίκα;...

Έτσι είχαν τά πράγματα, ώσπου μιά μέρα, άφορ έιδη κι' απόδειξη ή καίμενη ή μανά του Στένκα, ό όποιος έντομεταξύ σερμάλεινε άκούραστα, κάλεσε τόν γέρο άντρα της ιδιαίτερος, και του έιπε άποφασιστικά:

— Άκουσε, Βλαντίμω, να σου πώ... Ο Στένκα, σάν να μωρίστηκε πώς έχουμε τό μάτι μας γαριδα γιά να του βρούμε νύφη, κι έπεσε με τό μωθρα να χαρή την έλευθερία του, πριν νάμνη στο ζυγό του γάμου... Φοβάμαι μίν άφροσθητή λοιπόν με τά άταυλα ένύχια του και πρόκει να κωνηθούμε κάπως ένεργητικά τή φορά αυτή... Έχω κάποιον σχέδιο στό μυαλό μου, γιά να εκδιόσουμε τά πράγματα να πάρουν τή φυσική τους λύσι... Γιά τέντουςε τ' αυτιά σου και σύ ν' άκούσης...

Σταμάτησε ή άελκική κι' αγαθή άρχοντονοικοκυρά τό τρολιόριό της, γιά να ξανασάνη λίγο, και κίτταξε τόν συμβίο της έρευνητικά, γιά να δη τί έντύπωμα του έκαναν τά λόγια της. Μά βλέποντάς τον να χάζει όρθιος μπροστά της δίχως να καταλαβαίνει άκούη που ήθελε να καταλήξη ή γυναίκα του, ξανάρχισε να λέη:

— Λοιπόν, Βλαντίμω, θα ντιθής ζητιάνος και θα πάρης βόλτα τά καλύτερα σπιτία του χωριού σου, όσα έχουν κοπέλλες γιά παντρεία και είνε αξία της σειάς μας και της θέσις μας... Θα γίνης βέβαια άγνώριστος, καμιά δέν θα μπορη να σε γνωρίση, κι' αναλόγως με τόν τρόπο που θα σου φερθούν την ώρα που θα τους ζητάς έλεμωσίνη, θα κρίνουμε και γιά την ποιότητα του βάθους της ψυχής τους... Πιστέψε με, Βλαντίμω, διτι νοιώθουμε καλύτερα τους άνθρώπους όταν τους ξεταζούμε άπαρατήρητοι κι' άγνωστοι... Έ: Τι λές;...

Ο γέρο Βλαντίμω κώνησε τό κεφάλι του έπιδοκμαστικά και της έιπε χαμογελώντας:

— Τόσα χρόνια ζούμε μαζί, γρηά μου, και δόξα σοι ό Θεός έπί τέλους που άκουσα μιά φρόνην κουνθέντα απ' τό στόμα σου!... Έλα... Έλα, και μίν κατασφιάξεις... Στ' άστεια στόλα, διόλοε... Λοιπόν, περίφημη ή ιδέα σου, και θα τή βάλω από αύριο πρωί σ' ένεργεια... Είπαμε και λέμε: Όποια κοπέλλα με ύποδεχτεί καλύτερα απ' τις άλλες, εκείνη θάνα και ή μέλλουσα νύφη γιά τόν προκομένο μας... Σύντοφονο;

Τό γέρο κι' αγαπημένο ζευγάρι άλλαξε ένα φιλι και χόρισαν κατόπιν ό καθένας γιά τίς δουλειές του...

Τήν άλλη μέρα, πρωί-πρωί, ό γέρο δήμαρχος ξετράπωσε ένα καλοπαντέλονο μωριοπαλωμένο, ένα

σακκάκι τρασπαράν από τις τρύπες, ένα πλατύγυρο λυγδιάρικο καπέλλο και μιά μαγκούρα γεμάτη ρόζους, δίδην γιά ν' άκοιμητή, πραγματικώς όμως γιά να τή βγάξη πέρα με τις επιθέσεις τών μοντροσκυλων του χωριού. Μεταμφιέστηκε κατάλληλα, έφριξε στη όαχη του ένα βρώμικο σακκούλι, γιά να άποθηκεύη εκεί μέσα τά ξεροκόμματα της έλεμωσίνης, και άγνώριστος βγήκε κρυφά απ' τό σπίτι του και πήρε σβάρνα τά καλύτερα του χωριού νοικοκυρόσπιτα...

Κατά τό μεσημέρι, σκιφτός, με χωμένο ίσασε τά φρούδια τό πλατύγυρο καπέλλο του, κοραμένος απ' τόν ποδαρόδρομο, γύρισε σπίτι του άπαρατήρητος, γιά να φάη. Η γυναίκα του τόν ρώτησε τότε, γεμάτη περιέργεια, γιά τ' άποτελέσματα της περιουδειάς του ως εκείνη τή στιγμή:

— Σάν δύσκολα τά πράγματα μου φαίνονται, γυναίκα, έιπε ό Βλαντίμω, κι' έσκηψε τό κεφάλι του, φέρνοντας με τρόπο τό χέρι του στό άριστερό του μάγουλο, σάν κάτι νάθελε να κρύψη...

Έπειτα ξανατρόσθεσε: — Φαντάσον διτι πήγα σε τέσσερα μόνο σπιτία απ' τό πρωί που βγήκα... Και γιατί;... Γιατί με περιποιηθήκαν τόσο πολύ ή κοπέλλες τών σπιτιών αυτών, ώστε δέν βρήκα καρω να πάω σ' άλλα... Μπαίνω στό πρώτο σπίτι και ζητιανεύω κλαψιάρικα, σχωρνώντας ζωντανούς και πεθαμένους! Τρέχει άμέσως ή κοπέλλα του σπιτιού και μου δίνει καλόκαρδα ένα κοτζάμ λουκάκινο!

... Μπαίνω στο δεύτερο σπίτι, με τό ίδιο τουπέ και με τόν ίδιο χαβά. Τρέχει άμέσως ή κοπέλλα του σπιτιού και χαμογελώντας μου με καλοσύνη, μου δίνει ένα όλόκληρο καρβέλι...

... Μπαίνω στο τρίτο σπίτι. Νάτην άμέσως ή κοπέλλα μπροστά μου. Άλλά, μίν έχοντας εκείνη τή στιγμή πρόχειρα λιανώματα, μου δίνει την εικόνα του Άγιού Φανουριού, λέγοντάς μου πως σίγουρα ή χάρι του θα μου φέρη ήσυχα γερατιά.

... Μπαίνοντας στο τέταρτο σπίτι, βρήκα μπροστά μου στη στιγμή ένα πιατό τραχανά ζεστόν, τόν όποιο μου πρόσφερε ή κοπέλλα του άρχοντικού... Αναγκάστηκα να τόν φάω, βρε γυναίκα, παρ' όλο που δέν μ' άρέσει... Μά τί να κάνω; Πάει νάσαι ζητιάνος κι' άκατάδεγος, μπροστά στα φαγητά που σου προσφέρουν τ' άφεντικά;... Λοιπόν; Ποιά είνε ή γνώμη σου, γυναίκα;

— Δύσκολα, άντρα μου, τά πράγματα... Κι' ή τέσσερες έχουν καλή ψυχή και δέν ξερω ποιά να διαλέξω... Μά... δέν μου λές;... Γιατί κρατάς τόση ώρα τό μάγουλό σου;... Πάρε από κει τό χέρι σου... Μπιά!... Είνε κατακόκκινο!...

Ο γέρο δήμαρχος κόμπησε λιγάκι και ξεροβήξε άμήχανα:

— Άκου να δης τί τρέχει, έιπε στη γυναίκα του σε λιγάκι... Μπήκε, ξερεεις, και σε πέμπτο σπίτι και... και... ή κοπέλλα του σπιτιού αυτού μου φάνηκε τόσο όμορφη, ώστε μόλις μούδωσε χαμογελαστή την έλεμωσίνη της — ένα σουβλι — θέλησα να τή χαιδέσω λίγο στο ροβαλό της μάγουλο... Μά, αυτή ή άφροσμένη, μούδωσε άμέσως ένα μπάτσο τόσο δυνατό, ώστε μου φάνηκε ό οφθαλμός σροντύλι... Έλα, και μίν κατασφιάξεις, γυναίκα... Ήταν άπθω τό χαιδι μου εκείνο, μά τό παρεξηγήσε φαίνεται ή κοπέλλα...

— Καλά σούκανε, μονγντάχη... Άν ήμουν στη θέσι της, θάτρωγες τής χονιάς σου! του έιπε άγανακτισμένη ή γυναίκα του.

— Σμπάθα με, γυναίκα. Σου έιπα πως χωράτεψα, δέν τώκανα με κακό σκοπό. Μά ως τ' άφήσουμε τώρα αυτά. Πές μου λοιπόν ποιά απ' τις τέσσερες κοπέλλες να διαλέξωμε γιά τόν γυιό μας;

Η γυναίκα του συλλογίστηκε και του έιπε άποφασιστικά: — Ποιά απ' τις τέσσερες; Τήν... πέμπτη!...

Ο Βλαντίμω πινάχηκε σάν να τόν δάγκασε σκορπιός.

— Πώς; Πώς; Πώς; ρώτησε. Ποιά έιπες, λέει;

— Έλα, άντρα μου, την πέμπτη. Αήτη δηλαδή που σου κόλλησε τό χαστούκι. Αήτη είνε αξία να γίνη νύφη μας. Και καλόκαρδη είνε και άστεια δέν σκάνει. Τιμο κοριτσι, μωροφο και καλόκαρδο.

Ο γέρος άρχισε να τρώη τό κοκκινωμένο μάγουλό του, χωρίς να βγάξη τσιμουδιά. Τι να πη; Η γυναίκα του είνε δίπλο.

— Καλά, μοιφομούρισε, τέλος. Άς προτιήσουμε αυτή, αλλά με μιά συμφωνία: Να με φιλήση την ήμέρα τών γάμων στο ίδιο μάγουλο που με πτάτισε. Μίν άγριέσεις, γυναίκα. Έτσι είνε τό σωστό. Άλλωστε, την ήμέρα αυτή θάμια πιτά πατέρας της.

Η γυναίκα του Βλαντίμω δέν έφερε αντίρρηση.

— Καλά, γέρο μου, έιπε, ως γίνει κι' έτσι, γιά την ευτυχία του παιδιού μας. Χαλάλι σου τό φιλι. Τό αξίζεις, άντρούλη μου. Θα πώ μάλιστα στη νύφη μας να σου δώση δυό. Δυό και πω σαστά μάλιστα απ' τόν μάτσο...

Ύστερα από ένα μήνα έγιναν οι γάμοι του Στένκα. Κι' ό γέρο Βλαντίμω πήρε την ξεβάρλη του μπάτσου με τόκο κι' έπίτοσιο.